

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК

«06» вересня 2024 року

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Страхове право України

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Лучковська Світлана Ігорівна
Профайл викладача	https://pravo.khmnu.edu.ua/profesorosko-vykladatskyj-sklad/
E-mail викладача(ів)	svetluch@gmail.com
Контактний телефон	заповнюється за домовленістю
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6175
Консультації	Очні: згідно розкладу; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т.ч. ІРС			залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
В	Д			4	120	51	17			34	69			+	

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Страхове право України» є дисципліною професійної підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право». Вивчення дисципліни обумовлене необхідністю формування системних знань у сфері правового регулювання страхових відносин. У межах цієї навчальної дисципліни передбачено вивчення усієї сукупності страхових відносин між суб'єктами, що виникають у процесі реалізації цієї сфери суспільних відносин, зокрема ознайомлення студентів зі змістом, предметом, методом, системою страхового права України, розгляду структури страхового ринку, з'ясування правового статусу його учасників, сутності та правового механізму державного регулювання страхового ринку, вивчення особливостей правового становища страховиків, набуття студентами навичок застосування нормативно-правових актів, які є джерелами страхового права України. Навчальна дисципліна поєднує теоретичні основи, законодавче регулювання та практичні проблеми відносин у сфері страхування. При викладанні дисципліни використовуються лекції із застосуванням методів проблемного навчання. Також передбачені семінарські заняття, поєднані із розв'язанням ситуаційних вправ та дискусій. Важливим компонентом навчального процесу є самостійна робота студентів, яка полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до семінарських занять, тестування, контрольної роботи, а також виконанні індивідуальних завдань.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування теоретичних знань та достатніх практичних навичок щодо правового механізму функціонування страхового ринку, порядку здійснення страхової діяльності, правового становище учасників страхових відносин в Україні.

Завдання дисципліни. Формування здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної області та професійної діяльності, знання й розуміння основ правового регулювання страхових відносин, здатності визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти у сфері страхування, здатності аналізувати правові проблеми страхових відносин, формувати та обґрунтовувати правові позиції, здатності до консультування з правових питань у сфері страхування, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, здатності до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен **знати** теоретичні та практичні положення розвитку страхових відносин; **аналізувати** джерела правового регулювання, що застосовуються у цій сфері, зміст цих джерел й правила їх застосування; **вирізняти** найбільш актуальні проблеми у сфері правового регулювання страхових відносин; **визначати** конкретні особливості правового регулювання страхових відносин відповідно до потреб учасників страхової діяльності; **володіти** сучасним уявленням про послуги, що їх пропонують страхові компанії фізичним та юридичним особам в умовах ринкових відносин; **застосовувати** набуті знання в різних правових ситуаціях; **демонструвати** систему знань щодо змісту та організації роботи страховиків із забезпечення потреб юридичних та фізичних осіб у страхових послугах.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема семінарського заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1-2	Сутність страхування, його функції, форми, види	Сутність страхування, його функції, форми, види	Підготовка до семінарських занять за темою №1, опрацювання лекційного матеріалу (лекція №1), вивчення нормативно - правових актів до теми №1, <i>вибір теми індивідуального завдання</i>	8	[1; 2, с. 6-77; 3, с.12-40; 4]
3-4	Страховий ринок	Страховий ринок	Підготовка до семінарських занять за темою №2, опрацювання лекційного матеріалу (лекція №2), вивчення нормативно - правових актів до теми №2, <i>виконання індивідуального завдання</i>	8	[1; 3, с.42-49; 4; 16]
5-6	Предмет та метод страхового права, його джерела. Відносини у сфері страхування	Предмет та метод страхового права, його джерела. Відносини у сфері страхування	Підготовка до семінарських занять за темою №3, опрацювання лекційного матеріалу (лекція №3), вивчення нормативно - правових актів до теми №3, <i>підготовка до контрольної роботи за темами №№1-3.</i>	8	[1; 2, с. 78-84; 3, с.27-34; 4]
7-8	Правовий статус страховика	Правовий статус страховика	Підготовка до семінарських занять за темою №4, опрацювання лекційного матеріалу (лекція №4); вивчення нормативно - правових актів до теми	8	[1; 2, с. 84-94; 3, с.66-101; 4; 5, 8, 10, 11, 12, 16]

			№4, виконання індивідуального завдання		
9-10	Державне регулювання страхового ринку	Державне регулювання страхового ринку	Підготовка до семінарських занять за темою №5, опрацювання лекційного матеріалу (лекція №5), вивчення нормативно - правових актів до теми №5, виконання індивідуального завдання;	8	[1; 2, с. 95-124; 3, с.49-64; 4; 15]
11-12	Правове регулювання посередницької діяльності у сфері страхування	Правове регулювання посередницької діяльності у сфері страхування	Підготовка до семінарських занять за темою №6, опрацювання лекційного матеріалу (лекція № 6), вивчення нормативно-правових актів до теми №6, підготовка до захисту індивідуального завдання	8	[1; 2, с. 6-77; 3, с.12-40; 4]
13-14	Правове регулювання перестраховування	Правове регулювання перестраховування	Підготовка до семінарських занять за темою №7, опрацювання лекційного матеріалу (лекція №7), вивчення нормативно - правових актів до теми №7, підготовка до тестового контролю за темами №№4-7.	7	[1; 2, с. 316-330; 4]
15-16	Договір страхування	Договір страхування	Підготовка до семінарських занять за темою №8, опрацювання лекційного матеріалу (лекція № 8), вивчення нормативно - правових актів до теми №8	7	[1; 2, с. 125-154; 4; 16]
17	Правове регулювання окремих видів страхування	Правове регулювання окремих видів страхування	Підготовка до семінарського заняття за темою №9, опрацювання лекційного матеріалу (лекції №9), вивчення нормативно - правових актів до теми №9	7	[1; 2, с. 156-332; 3, с.165-330; 4; 9; 14]
			Всього за семестр	69	

Примітка: *Лекції проводяться по дві години один раз на два тижні, семінарські заняття проводяться щотижня по дві години

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень Хмельницького національного університету про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції та семінарські заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, виконувати домашні завдання відповідно до графіка. Пропущене заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До семінарських занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність під час усного опитування. Важливим елементом самостійної роботи є індивідуальна робота кожного студента. Її призначенням є: поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях; заохочення

студентів до аналізу джерел страхового права; забезпечення майбутніх фахівців знаннями основних правових положень, що стосуються їх професійної діяльності. Індивідуальні завдання передбачаються у формі такого індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ), як підготовка письмового огляду законодавства у сфері страхування однієї з іноземних держав. Форма і тема ІНДЗ обирається студентом добровільно і закріплюється за студентом викладачем. Підготовка письмового огляду зарубіжного законодавства передбачає вивчення студентом відповідних нормативних актів щодо правового регулювання відносин страхування однієї з іноземних держав та складання їх письмово огляду. Темі письмових оглядів законодавства у сфері страхування однієї з іноземних держав запропоновані робочою програмою дисципліни. Індивідуальна робота кожного студента є необхідним елементом самостійної роботи. Виконуючи самостійну роботу з дисципліни, студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Набуті знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання і зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності».).

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється усним опитуванням, письмовим опитуванням (тестування), контрольною роботою; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом розв'язання практичних завдань та веденням дискусій під час усного опитування, виконанням самостійної роботи (виконання та презентація індивідуального завдання). Оцінка, яка виставляється за семінарське заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати практичні завдання; своєчасне виконання домашніх завдань з теми. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка „задовільно”.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, залік
Семінарські заняття	Контрольна робота (КР)	Тестовий контроль (ТК)	Індивідуальне завдання (ІЗ)	Залік (за рейтингом)
Усне опитування (обов'язковий мінімум оцінок – 5)	КР	ТК	ІЗ	
0,6	0,1	0,1	0,2	

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного студента складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 40. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 – 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а студент вказав частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а студент вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох. На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі граfi для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають вірним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЕКТС

Оцінка ЕКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.

B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3,00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття та сутність страхування.
2. Основні принципи страхування.
3. Основні функції страхування.
4. Галузі та об'єкти страхування.
5. Поняття класифікації страхування та її значення.
6. Класифікаційні ознаки страхування.
7. Класифікація за об'єктами.
8. Класифікація за формами проведення страхування.
9. Види страхування.
10. Принципи здійснення страхування в обов'язковій та добровільній формах.
11. Основні терміни страхування відповідно до Закону України «Про страхування».
12. Предмет і метод страхового права як галузі права.
13. Місце страхового права в правовій системі України.
14. Особливості страхового права як навчальної дисципліни.
15. Публічно-правові та приватноправові відносини у сфері страхування.
16. Поняття та ознаки публічного страхування.
17. Поняття та особливості джерел страхового права.
18. Види джерел страхового права.
19. Локальні акти страхових компаній, їх значення як джерел страхового права.
20. Правила страхування.
21. Роль і значення судової практики та звичаїв у регулюванні страхових відносин.
22. Сутність страхової послуги.
23. Класифікація страхових послуг.
24. Ознаки страхових послуг.
25. Сутність страхової діяльності.
26. Страхова комерційна діяльність. Страхова некомерційна діяльність.
27. Загальні та спеціальні принципи страхової діяльності.
28. Поняття та сутність страхового ринку.
29. Ринок страхових послуг як частина ринку фінансових послуг.
30. Класифікація страхових ринків, їх види.
31. Інституціональну будова страхового ринку.
32. Територіальна будова страхового ринку.
33. Галузева будова страхового ринку.
34. Організаційна будова страхового ринку.
35. Види суб'єктів страхового ринку, їх правовий статус.
36. Страховик і страхувальник – головні суб'єкти страхового ринку.
37. Ознаки страховика.
38. Класифікація страховиків.
39. Предмет безпосередньої діяльності страховика. Обмеження щодо діяльності страховиків.
40. Правовий статус страховиків нерезидентів.
41. Об'єднання страховиків.
42. Товариства взаємного страхування.
43. Поняття, сутність і види державного регулювання страхової діяльності.
44. Правовий статус уповноваженого органу у сфері нагляду за страховим ринком.
45. Ліцензування страхової діяльності.
46. Заходи впливу в разі порушення законодавства страховиками.
47. Сутність, значення і принципи перестрахування.

48. Правове становище страхових посередників на страховому ринку України.
49. Страхові брокери.
50. Перестрахові брокери.
51. Правовий статус страхових агентів.
52. Поняття, значення та ознаки договору страхування.
53. Форма, істотні умови та предмет договору страхування.
54. Сторони договору. Треті особи в договорі страхування.
55. Зміст договору страхування.
56. Порядок укладання, зміни та припинення договору страхування.
57. Підстави для визнання договору страхування або його окремих умов недійсними.
58. Класифікація особистого страхування.
59. Поняття та види об'єктів майнового страхування.
60. Поняття страхування відповідальності. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

Рекомендована література

Основна література

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 01.12.2023 р.).
2. Мачуський, В. В. Страхове право : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2019. 467 с.
3. Правове регулювання страхової діяльності : навч. посіб. / О. П. Гетманець, О. М. Шуміло, Т. В. Колеснік та ін. ; за ред. О. П. Гетманець, О. М. Шуміла. К. : Хай-Тек Прес, 2014. 400 с.
4. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР (в редакції Закону від 04.10.2001 р. № 2745-III). Відомості Верховної Ради України. 2002. № 7. Ст. 50.

Додаткова література:

5. Господарський кодекс України від 16. 01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25 – 26. Ст. 131.
7. Кодекс про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. №8073X. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. №51. Ст.1122.
8. Кодекс торговельного мореплавства від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України.1995. № 47–52. Ст.349.
9. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 23. Ст. 121.
10. Повітряний Кодекс України від 19.04.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України.2011. № 48–49. Ст. 536.
11. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50–51. Ст. 384.
12. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст.628.
13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 1. Ст. 1.
14. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 1 липня 2004 року №1961-IV. Відомості ВерховноїРади України. 2005. № 1. Ст. 1.
15. Про товариство взаємного страхування : Тимчасове Положення, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 1997 року № 132. Офіційний вісник України. 1997. № 6. Ст. 65.
16. Цивільний кодекс України: від 16 січня 2003 року № 435-IV. Офіційний вісник України.